

LA CURA ESPIRITUAL D'UN MATEIX

JOSÉ ARREGI

Donosti, Euskadi

Tenir cura d'un mateix no és pas una causa menor per a qui vol servir causes majors. La cura d'un mateix és una condició i, alhora, una dimensió inherent del compromís per les Grans Causes: la fraternitat-sororitat efectiva i l'alliberament de totes les criatures oprimides, començant per l'última que ens sigui més propera. Cadascú és per a ell el seu primer proïsme necessitat. Com lliurar-nos si no ens cuidem? I com cuidar-nos de debò si ens tanquem i no ens lliurem a una causa més gran que nosaltres?

Éssers de cura. Explica el mite romà que, passant *Cura* per un riu, va agafar fang del seu fons i amb ell va modelar la figura d'un ésser humà. Va passar per allà el déu Júpiter, i *Cura* li va pregar que li insuflés esperit. Júpiter ho va fer. Som éssers de fang animat, fang amb ànima. El motiu ja era present en el mite sumeri de la creació (2.000 aC), i també el recull la Bíblia (s. VI-V aC: Gn 2,7). L'ésser humà (*homo*) és terra (*humus*), argila humil (*humilis*) i esperit (*Ruah, Pneuma, Spiritus*) de vida, respiració i esperança. Clar que l'esperit que ens anima, unifica, relaciona i mou no sobrevé des de fora de la matèria que ens constitueix, de la qual estem formats. El fons de la matèria és l'energia, i al fons d'aquesta matèria-energia també el podem anomenar Déu.

Som éssers de cura. La "divina" *Cura* ens crea i recrea sense parar des del més pregon de nosaltres mateixos i de tot el que és. Som Cura i Alè creador per a nosaltres mateixos i per als germans més petits que ens envolten. Fràgils i vulnerables com som, necessitem cuidar-nos.

Cuidar és atendre, escoltar, acollir. Cuidar és comprendre, posar-se en el lloc de l'altre i en el nostre propi lloc, i continuar confiant malgrat tot. Cuidar és respirar, sostenir, respectar, i a vegades esperar contra tota esperança. I obrir la llera perquè flueixi tendrament des del fons la font de totes les llàgrimes. Cuidar és guarir.

Cura espiritual d'un mateix. La cura espiritual no és una cura entre altres. Allò espiritual no es

refereix a una part o a una dimensió específica de l'ésser o de la vida.

Dir *espiritual* és dir *pregon*. No som només àtoms, ni només molècules, ni només cèl·lules, ni només òrgans. No vivim només de pa, ni només de vitamines, proteïnes i greixos, ni només de ciència i saber, ni tampoc per descomptat d'allò que sovint s'entén per "pràctica de l'espiritualitat". No som només allò que tenim, sentim i pensem, ni el conjunt de totes les nostres accions, per bones que siguin. El nostre *ésser profund* no s'esgota en la forma, tot i que no és sinó en la forma. A la pregonesa del nostre ésser i de tots els éssers l'anomenem l'*esperit* o allò *diví, Déu*: llibertat i comunió sens fons.

Marià Corbí defineix justament l'espiritualitat com a "qualitat humana profunda", no lligada a cap religió. La qualitat humana profunda, que també podem anomenar simplement "saviesa de vida", consisteix a mirar, sentir i obrir –VIURE– des d'allò més profund i veritable del nostre ésser: llibertat i compassió, respir i tendresa, amplitud i comunió. Mirar i tractar totes les persones i totes les criatures amb reverència i compromís solidari.

La cura espiritual d'un mateix requereix conrear cada dia aquella qualitat humana profunda, aquella espiritualitat inseparablement personal i política, mística i compromesa, pacífica i transformadora. La cura espiritual es tradueix en una profunda fe en un mateix, en el proïsme, en la Mare Terra, en la misteriosa i santa energia-matèria, mare i matriu de totes les formes, malgrat les ferides i ombres.

La cura de l'atenció contemplativa. L'atenció és una forma essencial de la cura. Atendre és cuidar, cuidar és atendre. Els quefers i missatges que ens reclamen d'arreu, l'incessant remolí de les nostres idees i emocions ens impedeixen viure atents, estar en allò que estem, mirar-ho tot en la seva pregonesa i misteri absolut. Viure atents és estar en el nostre centre, sencerament presents i conscients a allò que veiem, sentim, fem, aquí i arreu, ara i en qualsevol instant, circumstància, activitat.

Viure atents o presents significa submergir-se en el gran Present o Presència. A això equival la contemplació de la tradició cristiana, meta de l'oració oral o mental, i és equiparable a la meditació silenciosa de la tradició oriental. El propi terme meditació, si atenem a la seva etimologia, significa precisament "estar en el centre", i no es limita a una pràctica particular, sinó que es refereix a una forma de mirar, sentir, viure des del centre.

Quan som i estem completament atents o presents a nosaltres mateixos, actuem en llibertat i vivim en pau malgrat tot.

La cura del silenci o de la desafecció. El soroll ens inunda de fora i de dins. Ens divideix i aliena, ens asfixia i acaba per emmalaltir la nostra salut física, psíquica i espiritual. Les nostres ciutats i llocs de treball, i sovint els nostres propis domicilis, han esdevingut inhabitables per la fressa del trànsit, l'estrèpit i les presses, la competitivitat desaforada, el tsunami informatiu, l'incessant aldarull de la tele, l'ordinador, el mòbil...

Guardem-nos del soroll. No pas en primer lloc del soroll físic –però també– sinó del remolí mental, emocional, que ens impedeix respirar en calma, escoltar-nos a fons, descansar, viure en el nostre centre. En darrera instància, el silenci consisteix a viure lliure de l'afecció al nostre ego amb els seus interminables vaivens, pensaments i emocions, projectes i pors, eufòries i angoixes, satisfaccions i rancúnies. El silenci és desafecció, i de la desafecció del *jo*, *mi*, *meu* ens en ve la pau. El compromís i l'acció són ineludibles, però només són alliberadors en la mesura en que som lliures del gaudi dels seus fruits. És urgent que a les nostres llars i a la nostra agenda quotidiana reservem uns temps de respir i de silenci, per submergir-nos en el Silenci revelador i transformador, alliberador, que batega en el Fons de nosaltres mateixos i de tot.

La cura teològica. Encara que no sigui allò més important, també necessitem cuidar la nostra teologia, ja que som éssers parlants i necessitem dir l'espiritualitat evangèlica en un llenguatge que sigui raonable per a nosaltres mateixos i per a la gent amb la que volem compartir allò que vivim.

Molts cristians se senten incòmodes en el paradigma tradicional: la matèria contraposada a

l'esperit, l'ésser humà com a centre i corona de la creació, Déu com a Ens Personal Suprem a imatge humana, Jesús com a única encarnació plena del Misteri diví i únic salvador, el cristianisme com a única religió plenament revelada, miracles i dogmes, pecat i perdó, cel i infern... I doblement incòmodes, perquè els manca encara un llenguatge o un paradigma teològic alternatiu, coherent amb la seva visió del món.

El desenvolupament i la difusió de les ciències, la mirada del cosmos infinitament gran i infinitament petit, la visió interrelacionada, dinàmica i evolutiva de l'univers o dels multiversos, l'augment gegantesc de la informació, l'esclat de totes les certeses, la insignificació de l'*Homo Sapiens* en un cosmos on creix la probabilitat de vida conscient en altres planetes, la consciència del gènere i de la igualtat de drets de totes les identitats i orientacions sexuals, els enormes reptes de l'hiperhumanisme i del transhumanisme (alteració del nostre ADN, cíbors, intel·ligència artificial...), el fracàs del sistema comunista i la perversió del sistema neoliberal, les desigualtats creixents, la gravíssima i letal crisi ecològica del nostre planeta... Vivim en un món molt diferent, no només del "món antic" sinó també de l'anomenat "món modern". No ens val "la teologia de sempre", ni tan sols la teologia del Concili Vaticà II, només tímidament oberta a allò modern.

La revolució cultural exigeix una revolució teològica. Cap creença ni religió –inclos el cristianisme– és essencial per a l'espiritualitat, com no ho va ser per a Buda ni per a Jesús. Però necessitem un llenguatge raonable per dir a l'Esperit que recrea el món i ens recrea sense parar. Necessitem una teologia coherent amb la nostra cosmovisió: una imatge de Déu més enllà de la imatge teista, personalista, antropomòrfica; una cristologia espiritual, còsmica i pluralista més enllà de la simple identificació entre la particularitat de Jesús i la universalitat del Crist o de l'Esperit; una Església democràtica no clerical patriarcal; més enllà de qualsevol sistema religiós de creença, ritus i codis.

La cura espiritual d'un mateix i de les Grans Causes és un gran repte i també una Gran Causa personal i eclesial d'avui. La necessitem. □